

'Siyaseten doğruluk'

HASAN BÜLENT
KAHRAMAN

1990'lı yılların siyaset ve kültür yaşamına soktuğu bir kavram var: 'Siyaseten doğruluk' (politically corectness).

Bu kavramın siyasette dürüstlük, temizlik gibi olgularla ilişkisi yok. Siyaset sözcüğü de partisel, ideolojik siyaseti değil, gündelik yaşamın içindeki her alanı ve davranışı kapsayan bir kültürü, bir bilinci ifade ediyor. Daha çok, cinsel, ırksal, dinsel, dilsel, iktisadi baskıyı, ayrımcılığı ve sömürüyü engellemek amacıyla adeta 'hiza-istikamet tespiti' için kullanılan bir kavram bu. Kavrama, açık ayrımcılığın doğal olarak reddedildiği bir ortamda, dilimizde ve gündelik konuşma biçimimizde saklı olan, 'kapalı' ya da 'örtük' ayrımcılıkları ortadan kaldırmak amacıyla başvuruldu. Herkesin bilinçaltında yerleşik bulunan ayrımcı yaklaşımların ayıklanması, hazır toplumsal, siyasal, kültürel rol kalıplarının değiştirilmesi söz konusu olunca, bu kavram önemli işlevler yüklendi. Yeni bir ahlak anlayışı oluşturdu. O nedenle, siyaseten doğruluk uygulanması çok zor, çok dikkatli olmayı gerektiren bir anlayış. Bu kavramın uygulanma aşamasında örneğin 'kadınlar güçsüzdür' demek zaten söz konusu değil. Ama, 'erkekler güçlüdür' demek de siyaseten yanlış bir laf etmektir. Bu kavram bağlamında cinsel, ırksal, dinsel, dilsel bilimsel araştırmalar bile belli bir süzgeçten geçiriliyor. Bu ortamın oluşturulmasında ve bu kavramın uygulama alanının genişletilmesinde kadın hakları taraftarları özellikle etkili olmuştur. Cinsel ayrımcılık, taciz, baskı ve sömürü karşıtları uygulamadaki en büyük desteği ve gücü bu kavramdan ve onun gitgide daralttığı sınırlardan almaktadır.

Bütün bunları Türk basınında yayınlanan çeşitli haber ve röportajları düşünerek dile getiriyorum. Özellikle büyük basın organlarında ayrımcılığın her türüne karşı bir tavır olduğuna kuşku yok. Ama bu kadarı yetmiyor. İki örnek vermek istiyorum. İkisi de Hürriyet gazetesinde yayınlanan röportajlardandır. Birisinde, İbrahim Tatlıses'in eşi, sevdiği erkeğin ayaklarını yıkadığını/yıkayabileceğini söylüyor. Bu röportajı bir kadın, Pakize Suda yapıp yayınlamış. Diğer, son zamanlarda hep bu tür röportajlar yapmaya çalışan Yener Süsoy'un, Zeki Triko'nun sahibiyle yaptığı görüşmeden. Şu satırları okur musunuz: "Senin çapkınlık dediğin çok karı yapmaksa, benim kadar yapan yoktur Türkiye'de..." Sonra şunlar: "Aydın'da 19 yaşındaydım, her gün üç kere kerhaneye giderdim... Muğla'dan yeni kız geldiğinde hemen bana haber verirlerdi..." Daha fazlasına herhalde gerek yok. Bu kadarı bile insanın içini bulandırmaya yetecek kadar iğrenç. Ama daha beteri şu: Adı geçen kişinin eşi 'yapıyorsa helal olsun' demiş. Hürriyet de bu lafı kırmızıyla dizerek veriyor.

Bu tavırların, sözlerin hiçbirisini 'kişisel tavır' ya da 'özel yaşam' yaklaşımıyla ele almak söz konusu olamaz. Bir kere yayınladıkları ortam buna izin vermez. İkincisi, insanlar, kendi bilinçsizlikleri içinde bunları söyleyebilir. Hatta, bir kadın özel yaşamında sevdiği adamın ayaklarını da yıkayabilir. Fakat, bir gazetenin siyaseten doğru olması gereken tavrı bu yayını yapmaya engeldir. Yeni 'etik' anlayışı bunu gerektirir.

Son söz acaba şu mu olmalı? Açık ahlak kuralları içinde 'ahlaksal' bir tavır almak pek de o kadar 'ahlaki' bir davranış değil. İş, ahlaki, görünmeyen bir düzlemde de uygulayabilmektedir. İkincisi, kadın hakları savunucularının bu yayınlara ve bu sözlerin sahibi insanlara söyleyecek, yapacak bir şeyi yok mudur?